

กันยายน 2567

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลบ้านแหลม

อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 10
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations : FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme : UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่เป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-8
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-1
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่ดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเพชรบุรี (พ.ศ. 2537-2566)	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ปี 2565	2-8
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ปี 2565	2-8
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ปี 2565	2-10
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	3-3
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2566-2570	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี แผน 4 ปี (พ.ศ. 2567-2570)	7-9

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ขอบเขตการปกครอง ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	2-1
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565	2-3
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	2-7
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	3-4
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	6-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทานแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็น เครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน บนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 – 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและหัตถภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมตติณัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตร และสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟัง ความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบลเพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

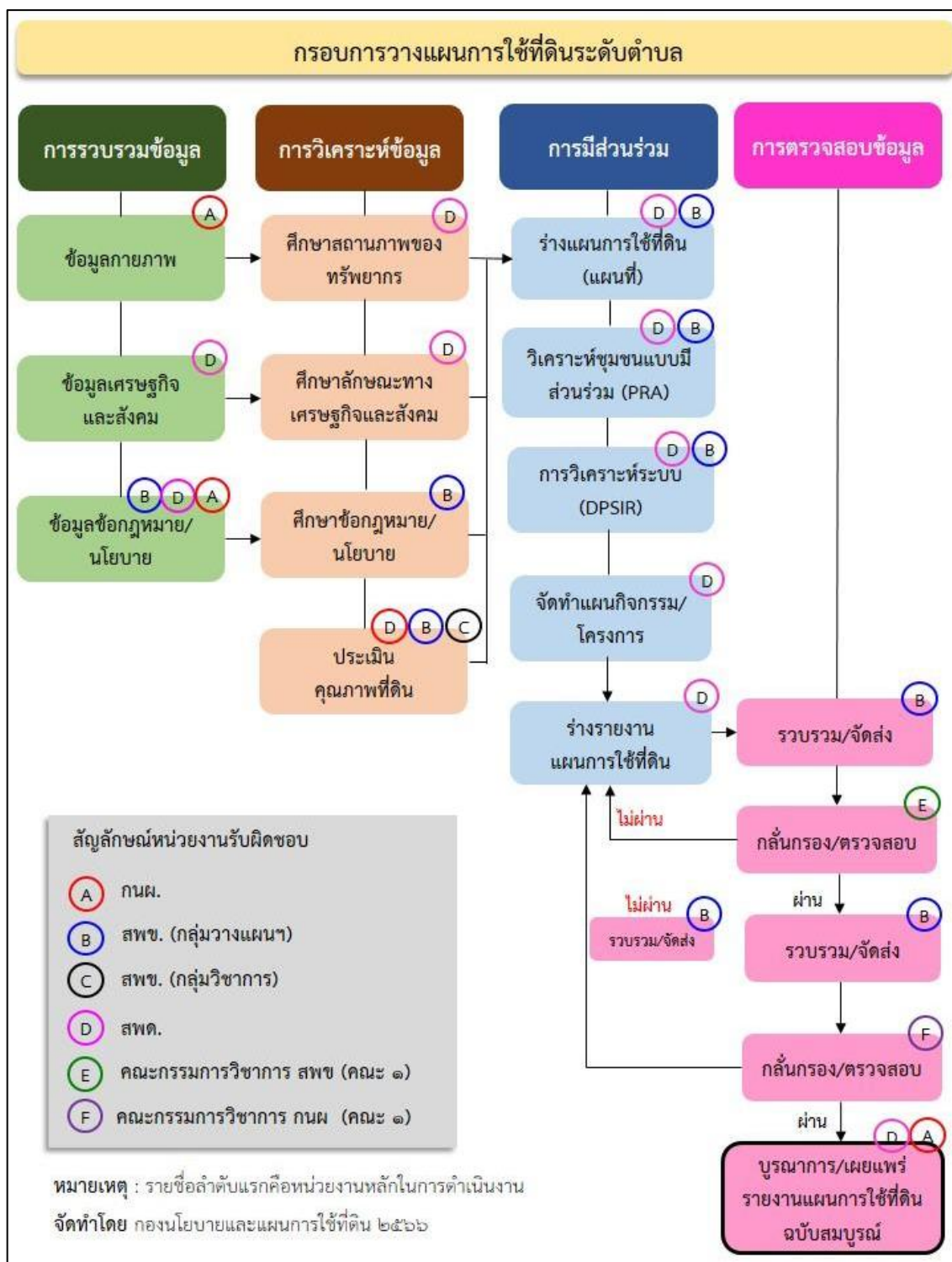
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่ อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“เป็นองค์กรที่มีคุณภาพ โครงสร้างพื้นฐานทั่วถึง คำนึงคุณภาพชีวิต ลดวิกฤตสิ่งแวดล้อม”
(องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหลม, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

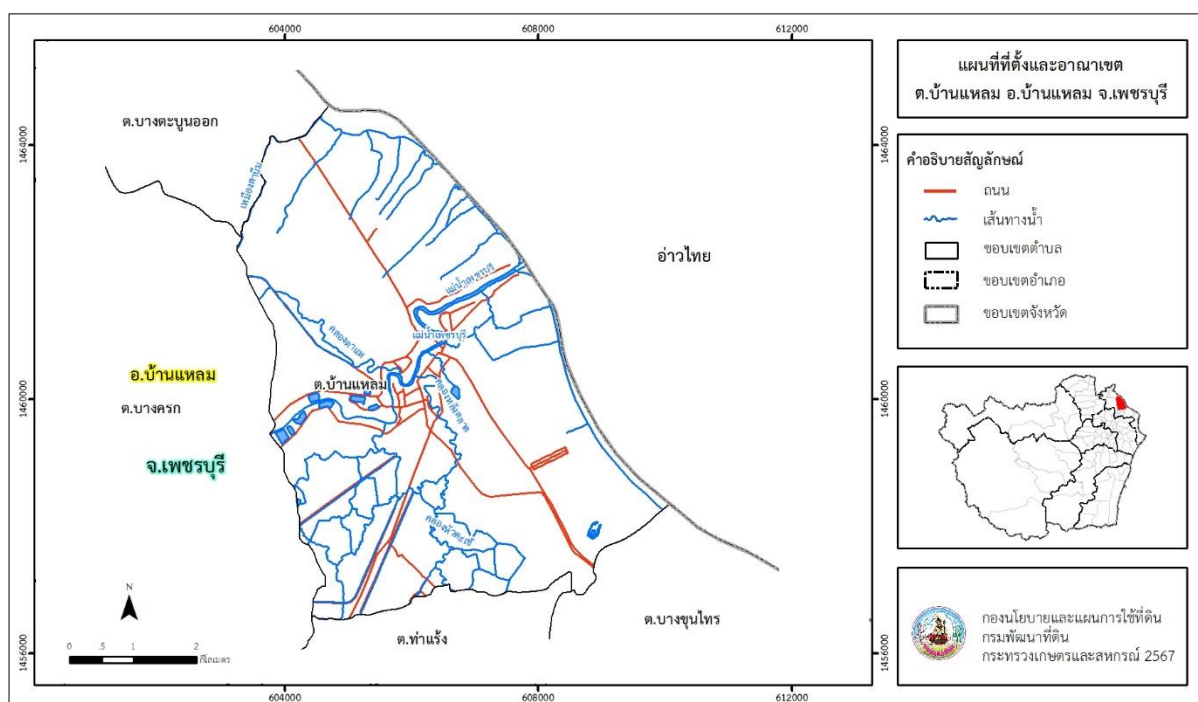
ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอบ้านแหลม มีพื้นที่ประมาณ 33.26 ตารางกิโลเมตร หรือ 20,786 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบางตะบูนออก อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี และอ่าวไทย

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลท่าแร่ ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบางครก อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านนอก	หมู่ที่ 6 บ้านย่านซื่อ
หมู่ที่ 2 บ้านตลาด	หมู่ที่ 7 บ้านศาลเจ้าตึก
หมู่ที่ 3 บ้านกลาง	หมู่ที่ 8 บ้านท้องคั่ง
หมู่ที่ 4 บ้านใน	หมู่ที่ 9 บ้านทุ่งนา
หมู่ที่ 5 บ้านย่านซื่อ	หมู่ที่ 10 บ้านศาลเจ้าฮุดโจ้ว

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ทิศตะวันออกติดกับทะเลอ่าวไทย และมีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น คลองตาแห คลองหลังตลาด คลองหัวตะเข้

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 พบว่า ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.9 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤษภาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 21.7 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 980.8 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 109 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนตุลาคม มีปริมาณฝน 270.0 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 17 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเพชรบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนกันยายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

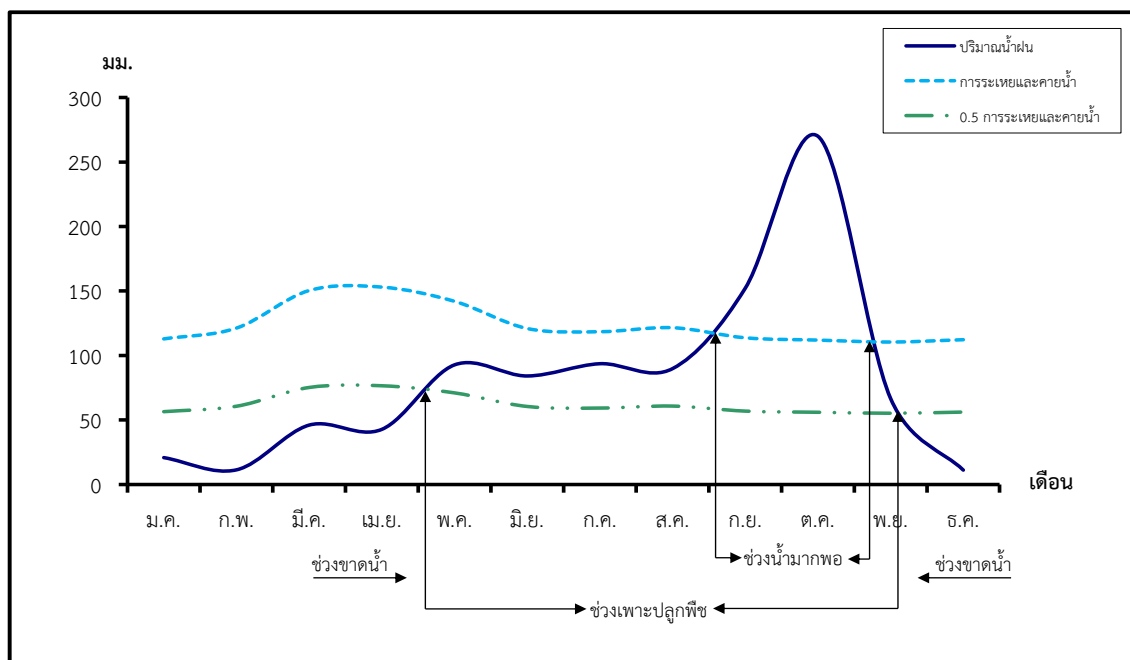
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเพชรบุรี¹

เดือน	อุณหภูมิ (ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	21.7	30.5	26.1	74.0	20.8	1.7	112.8	20.1
ก.พ.	23.5	31.4	27.5	76.0	11.3	1.6	121.2	11.1
มี.ค.	25.1	32.4	28.8	78.0	46.0	3.4	150.4	42.6
เม.ย.	25.9	33.7	29.8	76.0	42.7	4.6	153.0	39.8
พ.ค.	26.3	33.9	29.7	76.0	92.7	10.9	142.0	79.0
มิ.ย.	26.1	33.5	29.3	76.0	84.1	13.3	120.9	72.8
ก.ค.	25.8	33.0	28.9	76.0	93.6	15.4	118.4	79.6
ส.ค.	25.7	33.0	28.8	76.0	89.8	16.1	121.5	76.9
ก.ย.	25.2	32.6	28.4	80.0	152.1	17.1	113.7	115.1
ต.ค.	24.7	31.9	28.0	82.0	270.0	17.0	111.9	152.0
พ.ย.	23.8	31.6	27.5	76.0	66.6	6.0	110.4	59.5
ธ.ค.	21.9	30.8	26.1	72.0	11.1	2.1	112.2	10.9
เฉลี่ย	24.6	32.4	28.2	76.5	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	980.8	109.2	1,488.5	759.4

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเพชรบุรี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,771 ไร่ หรือร้อยละ 13.33 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 6,323 ไร่ หรือร้อยละ 30.42 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 2,942 ไร่ หรือร้อยละ 14.15 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาไร่
- 2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สนประดิพัทธ์ ไม้ยืนต้นผสม
- 3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 375 ไร่ หรือร้อยละ 1.81 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะพร้าว ไม้ผลผสม มะม่วง
- 4) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก
- 5) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 2,983 ไร่ หรือร้อยละ 14.35 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม สถานที่เพาะเลี้ยงปลา สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 3,065 ไร่ หรือร้อยละ 14.75 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าชายเลนสมบูรณ์ ป่าชายเลนรกร้าง

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 357 ไร่ หรือร้อยละ 1.71 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง ทะเล อ่างเก็บน้ำ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 8,270 ไร่ หรือร้อยละ 39.79 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาเกลือ พื้นที่ถมนานาเกลือร้าง

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,771	13.33
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	1,471	7.08
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	708	3.41
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	289	1.39
U405	ถนน	91	0.44
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	157	0.75
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	5	0.02
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	1	-
U603	สุสาน ป่าช้า	49	0.24
A	พื้นที่เกษตรกรรม	6,323	30.42
A100	นาไร่	368	1.77
A101	นาข้าว	2,574	12.38
A301	ไม้ยืนต้นผสม	5	0.02
A307	สนประดิพัทธ์	10	0.05
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	6	0.03
A401	ไม้ผลผสม	54	0.26
A405	มะพร้าว	301	1.45
A407	มะม่วง	14	0.07
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	8	0.04
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไร่	196	0.94
A901	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม	1,624	7.81
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	908	4.37
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	255	1.23
F	พื้นที่ป่าไม้	3,065	14.75
F300	ป่าชายเลนรอสภาพฟื้นฟู	575	2.77
F301	ป่าชายเลนสมบูรณ์	2,490	11.98
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	8,270	39.79
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	39	0.19
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	65	0.31

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

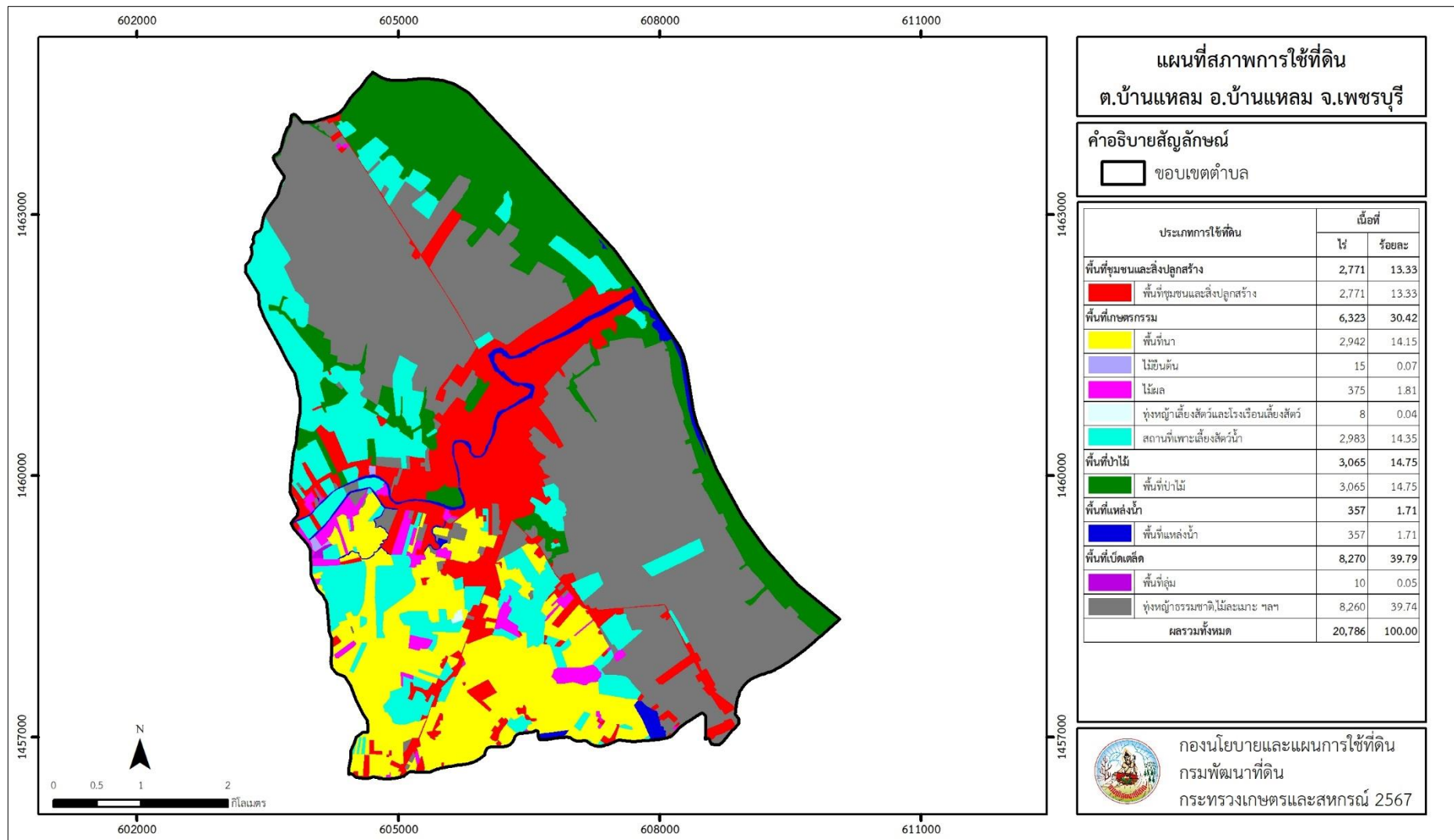
หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M201	พื้นที่ลุ่ม	10	0.05
M405	พื้นที่ถม	284	1.37
M500	นาเกลือร้าง	142	0.68
M501	นาเกลือ	7,730	37.19
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	357	1.71
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	174	0.84
W103	ทะเล	82	0.39
W201	อ่างเก็บน้ำ	51	0.24
W202	บ่อน้ำในไร่นา	21	0.10
W203	คลองชลประทาน	29	0.14
ผลรวมทั้งหมด		20,786	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566)

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลบ้านแหลมมีประชากรรวม 14,003 คน แยกเป็นชาย 6,833 คน เป็นหญิง 7,170 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 421.05 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 5,467 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 504 ครัวเรือน หรือร้อยละ 9.22 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 4,963 ครัวเรือน หรือร้อยละ 90.78 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลบ้านแหลม	5,467	6,833	7,170	14,003
หมู่ที่ 0 บ้านแหลม	7	59	32	91
หมู่ที่ 1 นอก	468	612	677	1,289
หมู่ที่ 2 ตลาด	556	646	649	1,295
หมู่ที่ 3 กลาง	424	690	709	1,399
หมู่ที่ 4 ใน	756	790	844	1,634
หมู่ที่ 5 ย่านซื่อ	490	644	681	1,325
หมู่ที่ 6 ย่านซื่อ	635	665	695	1,360
หมู่ที่ 7 ศาลเจ้าตึก	647	690	788	1,478
หมู่ที่ 8 ท้องคู้	472	668	707	1,375
หมู่ที่ 9 พุงนา	694	890	901	1,791
หมู่ที่ 10 ศาลเจ้าฮุดโจ้ว	318	479	487	966

ที่มา : กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	5,467	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	504	9.22
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	4,963	90.78

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่รวมทั้งหมด 20,786 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 5,467 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 3.80 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 6,323 ไร่ หรือร้อยละ 30.42 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 12.55 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 504 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าว ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมพัฒนาชุมชน ปี 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 156,080 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 65,263 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 139,084 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 58,157 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 16,996 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 7,107 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลบ้านแหลม	133,074	3,375	18,344	1,287	156,080	65,263	139,084	58,157
หมู่ที่ 1 นอก	114,782	172	13,869	0	128,824	62,740	118,276	57,603
หมู่ที่ 2 ตลาด	126,731	19,379	19,851	11,104	177,066	72,338	145,860	59,589
หมู่ที่ 3 กลาง	143,460	3,182	26,510	147	173,299	60,797	160,364	56,259
หมู่ที่ 4 ใน	99,546	264	16,865	0	116,675	66,496	116,449	66,367
หมู่ที่ 5 ย่านซื้อ	150,738	1,571	11,852	482	164,644	61,060	128,615	47,698
หมู่ที่ 6 ย่านซื้อ	143,368	116	27,585	543	171,612	58,412	168,981	57,516
หมู่ที่ 7 ศาลเจ้าตึก	93,246	0	17,958	0	111,204	63,120	110,000	62,437
หมู่ที่ 8 ท้องคุ้ง	193,448	2,825	21,251	0	217,525	67,206	184,840	57,108
หมู่ที่ 9 พุงนา	148,851	2,025	13,607	171	164,654	75,043	139,282	63,480
หมู่ที่ 10 ศาลเจ้าสุตโงว	128,331	4,229	13,326	14	145,900	64,778	122,963	54,595

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 1,070 ไร่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 20,786 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 **ปริมาณน้ำฝน** พบว่า ในพื้นที่ตำบลบ้านแหลม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 980.8 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 **น้ำผิวดิน** แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลบ้านแหลม มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองตาแห คลองหลังตลาด คลองหัวตะเข้ แม่น้ำเพชรบุรี และเหมืองตานิม

3.2.3 **น้ำบาดาล** จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลบ้านแหลม มีจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบหน่วยแผนที่ดิน 3 หน่วยแผนที่ดิน เป็นดินในพื้นที่ลุ่ม ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Bk-sicA ชุดดินบางกอก มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 753 ไร่ หรือร้อยละ 3.62 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Sm-sicA/sa ชุดดินสมุทรปราการ มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และพบคราบเกลือ มีเนื้อที่ 3,928 ไร่ หรือร้อยละ 18.90 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Tc-sicA ชุดดินท่าจีน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 16,105 ไร่ หรือร้อยละ 77.48 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินเค็ม มีเนื้อที่ 16,105 ไร่ หรือร้อยละ 77.48 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินท่าจีน (Tc)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Bk-sicA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	>75	5.5-8.0	6.5-8.0	<2	-	753	3.62
Sm-sicA/sa	0-2	>150	เลว	สูง	>20	>75	6.0-8.0	6.0-8.0	3-4	-	3,928	18.90
Tc-sicA	0-2	>150	เลวมาก	สูง	>20	>75	6.5-7.0	7.0-8.0	>16	-	16,105	77.48
รวมทั้งหมด											20,786	100.00

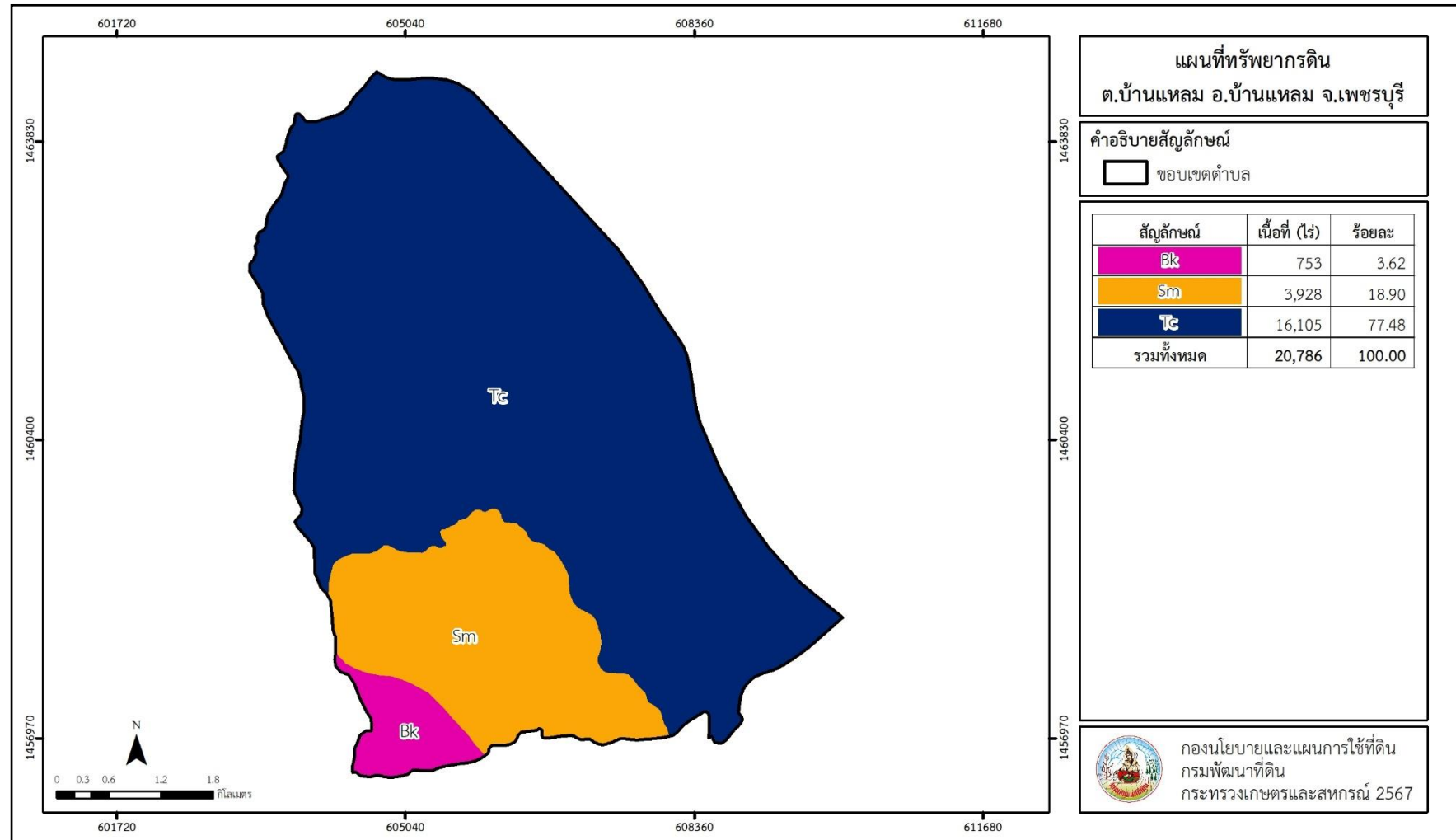
หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2567 มีผู้เข้าร่วมประมาณ 28 ราย ได้แก่ นายกอบต. รองนายกอบต. ปลัดอบต. เลขานุการอบต. เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมอдинอาสา พร้อมเกษตรกร ผู้แทนประชาชนในชุมชน ตำบลบ้านแหลม โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลบ้านแหลม คือ

1) ปัญหาเรื่องน้ำ

- 1.1 ปัญหาน้ำเค็ม
- 1.2 น้ำท่วม (ฤดูฝน)
- 1.3 น้ำเน่าเสีย (พื้นที่รับน้ำสุดท้ายก่อนลงทะเล กรณีน้ำท่วมในตัวเมือง)
- 1.4 ปัญหาน้ำกร่อย
- 1.5 ปัญหาน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ

2) ปัญหาเรื่องดิน

- 2.1 ดินเค็ม
- 2.2 ปัญหาดินแน่นทึบ
- 2.3 ดินเป็นเปรี้ยว
- 2.4 ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.5 ดินกร่อย

3) ปัญหาการจัดการพืช

- 3.1 ต้นทุนการผลิตสูง (ปุ๋ยเคมี, สารเคมี, ยา ฮอร์โมน)
- 3.2 โรคและแมลงศัตรูพืช (หนอนม้วนใบ เพลี้ยไฟ แมลงดำหนาม ด่าง)
- 3.3 วัชพืช (ข้าวตืด ข้าวแดง)

4) ปัญหากรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

- 4.1 ปัญหาด้านราคาสัตว์มีชีวิตตกต่ำ
- 4.2 ปัญหาด้านต้นทุนอาหารสัตว์ที่สูง
- 4.3 ปัญหาสุขภาพสัตว์ (โรคระบาดสัตว์ตามฤดูกาล)

5) ปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน

- 5.1 ปัญหาการแพร่ระบาดของปลาหมอคงดำ
- 5.2 การนำสัตว์น้ำต่างประเทศเข้า ส่งผลให้ราคาสัตว์น้ำภายในประเทศตกต่ำ

6) ปัญหาด้านนาเกลือ

- 6.1 ราคาเกลือตกต่ำ

6.2 ต้นทุนการผลิตสูง (ค่าจ้างแรงงาน)

6.3 เกษตรกรไม่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรนาเกลือ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้เช่าไม่ใช่เจ้าของพื้นที่

7) ปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน

7.1 ปัญหายาเสพติด (การแพร่ระบาดในกลุ่มวัยรุ่น)

7.2 เศรษฐกิจตกต่ำ

7.3 ปัญหาคนตกงาน เนื่องจากโรงงานแปรรูปอาหารทะเลในพื้นที่เริ่มทยอยปิดตัวลง

8) ด้านอื่น ๆ

- สืบเนื่องจากปัญหาด้านน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอและปัญหาน้ำเค็ม ส่งผลให้เกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ในการใช้ประโยชน์เกิดพื้นที่ว่างเปล่า ทำให้เสียภาษีพื้นที่ว่างเปล่าเพิ่มขึ้น (ภาษีพื้นที่ว่างเปล่าจะถูกเรียกเก็บภาษีหลังจากไม่ได้ใช้ประโยชน์มาแล้ว 1 ปี)

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกรตำบลบ้านแหลม มีความต้องการ 7 ประการ คือ

1) ด้านน้ำ เกษตรกรต้องการได้รับการแก้ไขปัญหามีการบริหารจัดการปัญหาน้ำเค็ม น้ำท่วม น้ำกร่อย น้ำเน่าเสียและที่สำคัญน้ำเพื่อการเกษตรให้มีเพียงพอ ต้องการพื้นที่สำหรับทำแก้มลิงหรือหลุมยมน้ำ

2) ด้านดิน ต้องการแก้ปัญหาดินเค็ม ดินกร่อย ดินแน่นทึบ ดินเปรี้ยวและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และต้องการกำจัดวัชพืชในนาทิ้งร้าง ต้องการองค์ความรู้ด้านพัฒนาที่ดิน

3) ด้านปุ๋ย ลดต้นทุนการผลิต ต้องการลดการใช้ปุ๋ยเคมี ต้องการความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมกับพืช ต้องการผลิตปุ๋ยหมักและฮอร์โมนพืช ต้องการปูนแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวและเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) สำหรับปรับปรุงบำรุงดินให้เพียงพอความต้องการของเกษตรกร

4) ด้านพืช ต้องการความรู้เรื่องการจัดศัตรูพืช ต้องการเพิ่มศักยภาพการผลิตและความรู้เรื่องการปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนสูง

5) ด้านปศุสัตว์ ต้องการความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์และจัดการสุขภาพสัตว์ วัคซีนป้องกันโรคสัตว์ มีการบริหารจัดการด้านราคาสัตว์มีชีวิตและการแปรรูปและลดต้นทุนอาหารสัตว์และความรู้ด้านการตลาด

6) ด้านประมง ต้องการแก้ไขปัญหาปลาหมอคงดำให้หมด ต้องการให้ราคาสัตว์น้ำในพื้นที่มีราคาสูงขึ้นและลดการนำเข้าสัตว์น้ำจากต่างประเทศ

7) ด้านนาเกลือ ต้องการให้ผลผลิตจากนาเกลือมีราคาสูงขึ้น และมีแรงงานรองรับกับอาชีพนี้มากขึ้นเพื่อลดปัญหาแรงงานหายาก (ค่าจ้างแพง)

ผลจากการจัดทำกิจกรรมมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 6 ประการ คือ

1.1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเสื่อมโทรม ผลผลิตต่ำ

1.2) คุณภาพน้ำและน้ำเพื่อการเกษตรขาดแคลนและไม่เหมาะสม (น้ำเค็ม)

1.3) ไม่มีที่ทำกินของตนเอง (เช่าที่ทำกิน)

1.4) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

1.5) ภัยพิบัติทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง

1.6) ราคาสินค้าเกษตร

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.3) การใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชมาก
- 2.4) ป้องกันภัยพิบัติทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3) ผลผลิตพืชต่ำ
- 3.4) ภัยพิบัติทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 6 ประการ คือ

- 4.1) คุณภาพน้ำและน้ำเพื่อการเกษตรขาดแคลนและไม่เหมาะสม (น้ำเค็ม)
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.3) รายได้ลดลง
- 4.4) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเสื่อม
- 4.5) สารเคมีสะสมในดินและแหล่งน้ำ
- 4.6) มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

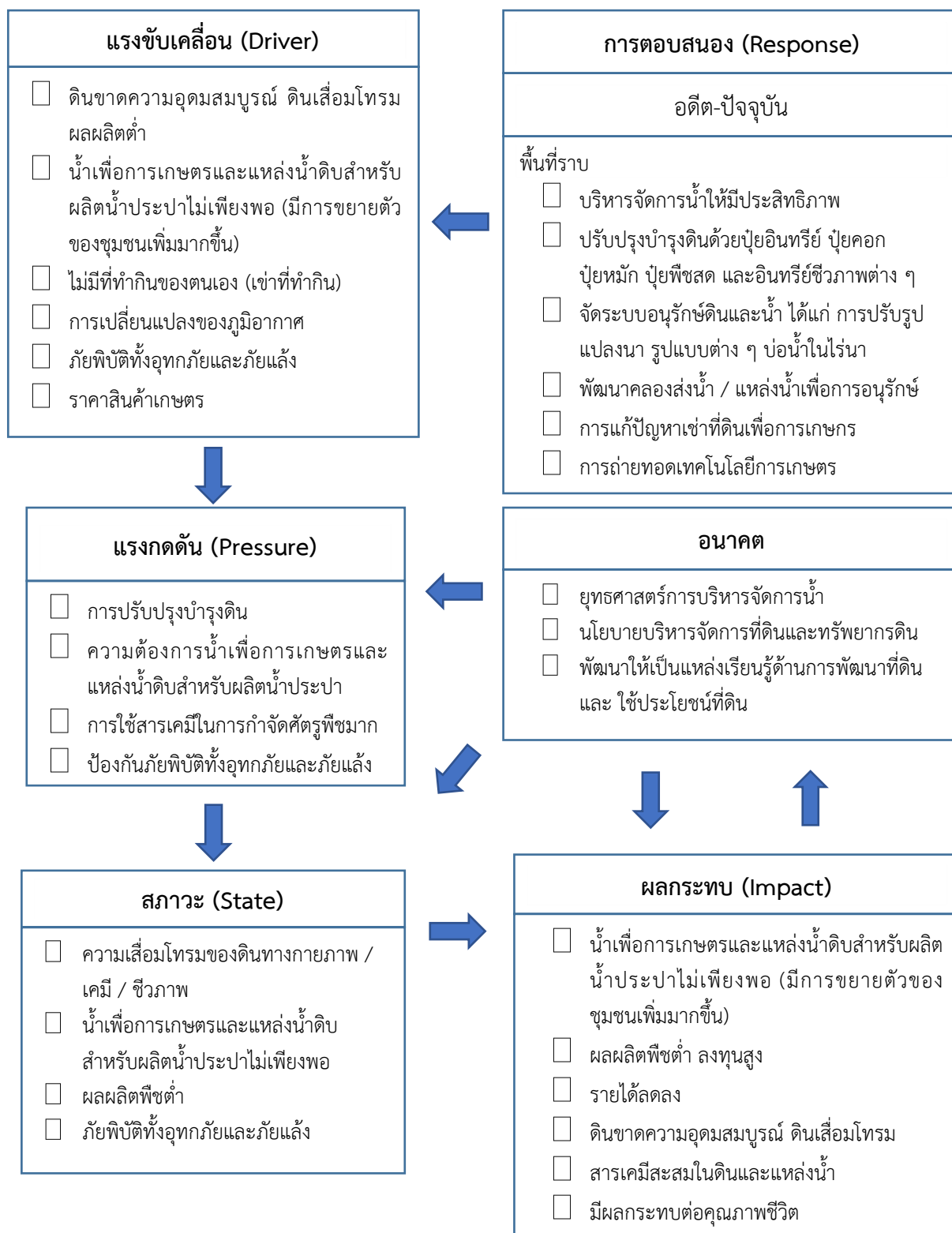
อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ราบ

- 5.1) บริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ
- 5.2) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสดและอินทรีย์ชีวภาพต่างๆ
- 5.3) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ การปรับปรุงแปลงนา รูปแบบต่างๆ บ่อน้ำในไร่นา
- 5.4) พัฒนาลongsongน้ำ/แหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์
- 5.5) การแก้ปัญหาเช่าที่ดินเพื่อการเกษตร
- 5.6) การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

อนาคต

1. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ
2. นโยบายบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
3. พัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาดินและใช้ประโยชน์ที่ดิน

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงต้นฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนสิงหาคมถึงกันยายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ พันธุ์49 พันธุ์31 พันธุ์ชัยนาท80 หอมประทุม และพันธุ์ข.79

4.2.2 พื้นที่ราบ

1) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มะพร้าว น้ำหอม มะขาม (ปลูกแซม) มะนาว มะม่วง อินทผาลัม กล้วย (ปลูกแซม)

2) ไม้ยืนต้น ได้แก่ ไม้พยูง ไม้สัก

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ลุ่ม												
1. ข้าว												
บริเวณพื้นที่ราบ												
1. ไม้ผล												
2. ไม้ยืนต้น												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ของตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

หน่วยที่ดิน	ข้าว
Bk-sicA	S1
Sm-sicA/sa	N
Tc-sic1A	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี พ.ศ. 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทาง ด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้ การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดิน ในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตประมง มีเนื้อที่ 6,301 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 30.31 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุด ในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรังและพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้ศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 2,738 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 13.17 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 203 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.98 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 338 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.63 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะพร้าว ไม้ผลผสม มะม่วง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สนประดิพัทธ์ ไม้ยืนต้นผสม

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน

เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 37 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะพร้าว ไม้ผลผสม มะม่วง

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สนประดิพัทธ์ ไม้ยืนต้นผสม

4) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 2,962 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 14.25 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 38 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล โดยชนิดของหญ้าที่พบ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,774 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 13.35 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,561 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 12.32 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 162 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.78 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 50 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 353 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.70 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 253 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 100 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 8,267 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 39.77 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 3,090 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 14.87 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
2000 เขตเกษตรกรรม	6,301	30.31
2110 เขตทำนา (ชั้นดี)	2,738	13.17
2211 เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท1)	203	0.98
2212 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท1)	338	1.63
2213 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท1)	10	0.05
2320 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	37	0.18
2330 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	5	0.02
2400 เขตประมง	2,962	14.25
2520 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	8	0.04
3000 เขตชุมชน	2,774	13.35
3100 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,561	12.32
3200 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	162	0.78
3300 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	50	0.24
4000 เขตแหล่งน้ำ	353	1.70
4100 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	253	1.22
4200 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	100	0.48
5000 เขตพื้นที่อื่น ๆ	8,267	39.77
6000 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3,090	14.87
รวม	20,786	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2567 ถึง 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแหลมไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหลม เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินปัญหา (ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินแน่นทึบ ดินกร่อย) มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (4) การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (6) การจัดหาปุ๋ยทางเกษตรเพื่อแก้ไขปัญหาดินปัญหา
- (7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินเปรี้ยว/ดินกรด/ดินเค็ม
- (8) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) น้ำที่ใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมไม่เพียงพอ มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำ (ขุด ลอกหนอง คลองส่งน้ำ)
- (2) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- (3) บริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกนาข้าว เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตปลูกไม้ผล

- (1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสม และในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
- (2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัด)
- (3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

- (1) การอบรมด้านปศุสัตว์/ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)
- (2) การอบรมด้านการทำประมง/ส่งเสริม/สนับสนุนพันธุ์ปลา (สำนักงานประมงจังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหลม เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2567 ได้ทราบความต้องการของเกษตรกร ประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเค็ม ดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ต้นทุนการผลิตพืชที่สูงและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลบ้านแหลม กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลบ้านแหลม ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 7 ประการ คือ (1) ปัญหาเรื่องน้ำ (2) ปัญหาเรื่องดิน (3) ปัญหาการจัดการพืช (พืช, ปุ๋ย) (4) ปัญหาด้านปศุสัตว์ (5) ปัญหาด้านประมง (6) ปัญหาด้านนาเกลือ (7) ปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจชุมชนและอื่น ๆ ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและประชาชนในชุมชนโดยรวม

ในกรณีปัญหาเรื่องน้ำจะรวมถึงคลองชลประทาน ทางลำเลียงน้ำ ตันเขิน และรอบเวรการส่งน้ำสิ้นระยะรอบเวรการส่งน้ำที่คลองชลประทานส่งน้ำไปยังไม่ถึงปลายน้ำก็ครบรอบเวรปิดน้ำทำให้ทางปลายน้ำไม่ได้รับน้ำส่งผลให้น้ำไม่เพียงพอสำหรับการเกษตร รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งน้ำท่วม (ฤดูฝน) กรณีน้ำท่วมในตัวเมือง เกิดจากการสร้างหรือมีสิ่งกีดขวางทางน้ำมาขวางกั้นทางน้ำทำให้เกิดปัญหาน้ำรอการระบายออก เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียตามมาซึ่งอำเภอบ้านแหลมเกือบจะทุกตำบลจะเป็นพื้นที่รับน้ำสุดท้ายก่อนลงสู่ทะเล และขาดการบริหารจัดการเปิด-ปิด ประตูน้ำในฤดูฝนที่เหมาะสม

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 7 ประการ คือ (1) **ต้องการให้ขุดลอกแหล่งน้ำ คลองระบายน้ำ คลองส่งน้ำ สระน้ำในปัจจุบัน เป็นต้น** (2) **เพิ่มระยะรอบเวรการส่งน้ำยาวขึ้น** (3) **เกษตรกรต้องการได้รับการแก้ไขปัญหามีการบริหารจัดการปัญหาน้ำเค็ม น้ำท่วม น้ำกร่อย น้ำเน่าเสีย** (4) **นำมาตราการป้องกันการสิ่งกีดขวางทางน้ำมาใช้ให้เหมาะสม เพื่อเปิดทางให้น้ำได้ระบายออกสะดวกป้องกันน้ำท่วม** (5) **บริหารจัดการเปิด ปิด ประตูน้ำให้เหมาะสมในช่วงฤดูฝน** (6) **ต้องการพื้นที่สำหรับทำแก้มลิงหรือหลุมยมน้ำ** และ (7) **หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ารับฟังปัญหาและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน**

ในกรณีของปัญหาด้านดินนั้นจะรวมถึงดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเปรี้ยว/ดินกรด ดินเค็มที่เกิดจากปัญหาน้ำเค็มแทรกซึมเข้าพื้นที่ทั้งบนดินและใต้ดิน รวมทั้งดินกร่อย ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานาน โครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นทึบ น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนาไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน มีการใช้ปุ๋ยใช้ยาใช้สารเคมีทางการเกษตรติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวนาน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน วิธีการแก้ไขปัญหาดิน ปัญหาในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการผลิตปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์ ผลิตสารควบคุมแมลงศัตรูพืช ผลิตเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมเชื้อสาเหตุโรคพืชหรือสารชีวภัณฑ์ให้กับเกษตรกร รวมทั้งให้มีการตรวจวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

ในกรณีปัญหาด้านการจัดการพืช พบว่าเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูง (ปุ๋ย, ยา สารเคมี) เนื่องจากพืชได้รับความเสียหายจากการระบาดของศัตรูพืช (ข้าว) เช่น เพลี้ยไฟ หนอนกอใบ นก เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลรวมทั้งโรคพืช เช่น (ข้าว) โรคใบไหม้ โรคเน่าคอรวง ระบาดสร้างความเสียหายแก่พืช ทำให้ได้ผลผลิตต่ำ และพันธุ์ข้าว บางสายพันธุ์ ไม่มีมาตรฐานทำให้เกิดข้าวตืดข้าวแดง ข้าวตืดพันธุ์ปน จำเป็นต้องใช้ปุ๋ย ยา สารเคมีต่าง ๆ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของศัตรูพืชและโรคพืช ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช การผลิตปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์ ผลิตสารควบคุมแมลงศัตรูพืช ผลิตเชื้อจุลินทรีย์ ควบคุมเชื้อสาเหตุโรคพืช การปรับปรุงบำรุงดินด้วยวิธีการต่าง ๆ หรือผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้เอง รวมทั้งให้มีการตรวจวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งสามารถลดต้นทุนด้านปุ๋ย ยา และสารเคมีลงได้ และเกษตรกรต้องรู้จักวิธีคัดเลือกพันธุ์ข้าวไว้เองหรือเลือกพันธุ์ข้าวที่มีการรับรองพันธุ์แล้วเท่านั้น จึงจะสามารถแก้ปัญหานี้ได้

ในกรณีปัญหาด้านปศุสัตว์ จะพบปัญหาด้านโรคสัตว์มีชีวิตรอดต่ำ ปัญหาด้านต้นทุนอาหารสัตว์สูง ปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ (โรคระบาดสัตว์ตามฤดูกาล เช่น โรคเท้าเปื่อย โรคล้มปัสกิ้น) ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุนองค์ความรู้ด้านเลี้ยงสัตว์และบริหารจัดการสุขภาพสัตว์ วัคซีนป้องกันโรคสัตว์ มีการบริหารจัดการด้านโรคสัตว์มีชีวิตรอดและการแปรรูปและลดต้นทุนอาหารสัตว์และความรู้ด้านการตลาด

ในกรณีด้านประมง ปัญหาปลาหมอคงดำที่ระบาดหนักในระยะที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้เกษตรกรได้รับผลกระทบและเดือดร้อนเป็นอย่างมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหานี้โดยเร่งด่วน รวมทั้งให้การสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการทำประมง การป้องกันการระบาดของโรคในสัตว์น้ำเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงหรือสามารถลดปัญหาลงได้ เช่น ส่งเสริมให้มีการนำปลาหมอคงดำไปแปรรูปทำปลาแดดเดียวจำหน่าย นำไปผลิตน้ำปลาหรือผลิตน้ำหมักชีวภาพสำหรับเป็นฮอโมนพืชต่อไป และจำเป็นต้องมีมาตรการการป้องกันไม่ให้มีการนำเข้าสัตว์น้ำจากต่างประเทศเข้ามาเพื่อให้โรคสัตว์น้ำในพื้นที่มีราคาสูงหรือเหมาะสมกับต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการ

ในกรณีปัญหาด้านนาเกลือ กรณีที่ราคาเกลือตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง (ค่าจ้างแรงงาน) และการที่เกษตรกรไม่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรนาเกลือ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้เช่าไม่ใช่เจ้าของพื้นที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องหาแนวทางช่วยแก้ไขปัญหานี้และต้องมีมาตรการบังคับให้เจ้าของพื้นที่นาเกลือหรือเกษตรกรผู้เช่าที่ไปขึ้นทะเบียนให้ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการด้านการตลาดและปริมาณเกลือที่ผลิตได้เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาระงาเกลือที่ตกต่ำ และสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้อนุรักษ์และสืบสานต่ออาชีพนี้ตามบริบทของสภาพพื้นที่เพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและเพื่อลดปัญหาแรงงานหายากลง

ในกรณีปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน ปัญหายาเสพติด (การแพร่ระบาดในกลุ่มวัยรุ่น) ทุกภาคส่วน รวมทั้งทุก ๆ คนในชุมชน ต้องให้ความร่วมมือคอยสอดส่องดูแลเอาใจใส่ลูกหลานของตนให้ดีและหากพบผู้กระทำความผิดให้แจ้งเบาะแสกับทางการเพื่อป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้น ปัญหาคนตกงาน เนื่องจากโรงงานแปรรูปอาหารทะเลในพื้นที่เริ่มทยอยปิดตัวลง ขาดการจ้างงาน สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ทุกภาคส่วน รวมทั้งทุก ๆ คนในชุมชน ต้องช่วยกันเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจ อาชีพของชุมชนให้กลับมาฟื้นตัวให้คนในชุมชนหรือในพื้นที่ได้มีอาชีพมีงานทำ สร้างโอกาสสร้างรายได้ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ที่เกิดขึ้นหรือสนับสนุนอาชีพให้กับเกษตรกรหรือชุมชน

กรณีปัญหาด้านอื่น ๆ สืบเนื่องจากปัญหาด้านน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอและปัญหาน้ำเค็ม ส่งผลให้เกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ในการใช้ประโยชน์เกิดพื้นที่ว่างเปล่า ทำให้เสียภาษีพื้นที่ว่างเปล่าเพิ่มขึ้น (ภาษีพื้นที่ว่างเปล่าจะถูกเรียกเก็บภาษีหลังจากไม่ได้ใช้ประโยชน์มาแล้ว 1 ปี) ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ที่เกิดขึ้นเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่หรือรายได้ของเกษตรกรหรือคนในชุมชน

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2570

[illegible]

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	1.5. การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ 1.6 การผลิต-จัดหาปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง 2. การบริหารจัดการน้ำ - การพัฒนาแหล่งน้ำ (ขุด ลอกหนอง คลองส่งน้ำ) 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน - การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	
1.4 เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 8 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.5 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ 1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.7 การผลิต-จัดหาปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง 2. การบริหารจัดการน้ำ - การพัฒนาแหล่งน้ำ (ขุด ลอกหนอง คลองส่งน้ำ)	
1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 2,983 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน - สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย 2. การบริหารจัดการน้ำ - การพัฒนาแหล่งน้ำ (ขุด ลอกหนอง คลองส่งน้ำ)	

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน - การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,879,200
	2. การบริหารจัดการน้ำ	-
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	600,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	2,479,200

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 2,942 ไร่ 1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 15 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 375 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว, กรมส่งเสริมการเกษตร) 3. โครงการจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว, กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมวิชาการ) 4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว, กรมส่งเสริมการเกษตร) 5. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัด) 6. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี, กรมส่งเสริมการเกษตร) 7. สนับสนุนพันธุ์กล้าไม้ยืนต้นและองค์ความรู้การปลูกไม้ยืนต้นและการปลูกป่า (กรมป่าไม้)
1.4 เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 8 ไร่ 1.5 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 2,983 ไร่	1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านประมง (กรมประมง) 2) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 3) โครงการส่งเสริม/สนับสนุนพันธุ์ปลา (สำนักงานประมงจังหวัด)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 357 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทาน) 2. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล) 3. สนับสนุนแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ (กรมทรัพยากรน้ำ) 4. ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งน้ำ (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อบจ. อบต.)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี แผน 4 ปี (พ.ศ. 2567-2570)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570		2567	2568	2569	2570		
เขตนาข้าว / ไม้ยืนต้น/ ไม้ผล/ พืชหญ้าเลี้ยงสัตว์	1. การปรับปรุงบำรุงดิน											1,879,200	พด.
	1.1 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	-	2,000	2,000	2,000	3,000	-	30,000	30,000	30,000	90,000	พด.
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	-	10	10	10	30	-	297,500	297,500	297,500	892,500	พด.
	1.3 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	-	80	80	80	240	-	28,000	28,000	28,000	84,000	พด.
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	-	1	1	1	3	-	3,400	3,400	3,400	10,200	พด.
	1.5 การรณรงค์ไถกลบตอซัง	ไร่	-	100	100	100	300	-	35,000	35,000	35,000	105,000	พด.
	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	-	50	50	50	150	-	85,000	85,000	85,000	255,000	พด.
	1.7 การจัดหาปุ๋ยมาร์ล	ตัน	-	50	50	50	150	-	60,000	60,000	60,000	180,000	พด.
	1.8 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด/ดินเปรี้ยว	ไร่	-	100	100	100	300	-	1,500	1,500	1,500	4,500	พด.
	1.9 การผลิต-จัดหาปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง	ตัน	-	10	10	10	30	-	34,000	34,000	34,000	102,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570		2567	2568	2569	2570		
เขตนาข้าว/ ไม้ยืนต้น/ ไม้ผล/ทุ่งหญ้าเลี้ยง สัตว์/	1.10 การผลิตน้ำหมัก ชีวภาพ	ลิตร	-	2,000	2,000	2,000	6,000	-	26,000	26,000	26,000	78,000	พด.
เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	1.11 สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัด น้ำเสีย	ลิตร	-	2,000	2,000	2,000	6,000	-	26,000	26,000	26,000	78,000	พด.
เขตนาข้าว/ไม้ยืนต้น/ไม้ ผล/ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์/ เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	2. การบริหารจัดการน้ำ											0	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของ ดิน											600,000	พด.
เขตพื้นที่เกษตรกรรม, พื้นที่แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝก เพื่อการอนุรักษ์ดินและ น้ำ	กล้า	-	100,000	100,000	100,000	300,000	-	200,000	200,000	200,000	600,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา : <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่การใช้ที่ดิน (ไฟล์ข้อมูล). สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10, ราชบุรี
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2567. สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2567.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหลม. 2567. วิสัยทัศน์การพัฒนา อบต.บ้านแหลม. แหล่งที่มา : <http://www.banlaem.go.th/site/>. 15 สิงหาคม 2567

สถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี

Phetchaburi Land Development Station
กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 10
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

81 ม.9 ตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ

จังหวัดเพชรบุรี 76120

Call Center 032503035